

54824

A M. KIR. FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
DIÁKJÓLÉTI ÉS DIÁKVEDŐ IRODÁJA.

JELENTÉSEK
AZ 1931-32. TANÉVRŐL.

I.
A DIÁKJÓLÉTI ÉS DIÁKVEDŐ IRODA

KILENCEDIK

II.
A MENSA ACADEMICA (PUBLICA)

ELSŐ ÉVI

TEVÉKENYSÉGE.

KÖZZÉTESZI :

Dr. BUDAY ÁRPÁD

egyetemi ny. r. tanár,
a Diákjóléti és Diákvédő Iroda elnöke,
a Mensa Academica (Publica)
intézőbizottságának tagja.

SZEGED,
SZEGED VÁROSI NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ RT.
1932.

I.

Dr. Fögel József ny. r. tanár úr a Horthy-kollégium igazgatójává választatván és ebben a minőségében a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úr által megerősítettvén, a Diákjóléti és Diákvédő Iroda elnök-professzori tisztségéről lemondott. Egyetemünk Tanácsa 1931. júniusi üléséből az utóbbi tisztség ellátását tisztelettel alólírottra bízta. Az Iroda ügyeit 1931. szept. 1-én vettem át, s annak 1931/32. tanévi — kilencedik esztendei — működéséről az alábbiakban terjesztem elő tiszteletteljes jelentésemet.

Mint az intézmény harmadik elnöke nemcsak kialakult szervezetet és ügykezelést kaptam készen, hanem megállapodott szellemet, sőt a segíyezendők bizonyos kontingensét is. Nekem csak az lehetett a feladatomban, hogy a készen kapottat megtartsam, amiben lehet fejleszem, imítt-ammott a viszonyok változásához alkalmazkodva módosítsam, ami módosításra szorul. Csak természetes, hogy a nem is nagyon egyszerű ügykezelést és magas szempontokat alaposan megismerve, őszinte hálával adózom kiváló elődeimnek: dr. Szandtner Pálnak és dr. Fögel Józsefnek azért, hogy olyan mintaszerű szervezetet teremtettek. Nyomukba lépnem nemcsak nagy tisztesség, hanem súlyos felelősségvállalás is; boldog lennék, ha a rámbízottakban hozzájuk méltónak bizonyulhatnék. A jószándékban semmiesetre sincs hiány. Ebben bizonyos voltam a megbízatás vállalásakor; bíztam abban is, hogy a Kolozsvári Egyetemi Diákasztal és Diákotthon vezetésében másfél évtizeden át (1904—1919) szerzett tapasztalataimnak hasznát veendem.

Az önbizalomra igen nagy szükség volt, mert a tanév megindultakor már nyilvánvaló volt, hogy az Iroda nehéz esztendő elé néz. Azoknak a viszonyoknak megismétlődése fenyegette hallgatóságunkat, amelyek annak idején Irodánk létrejöttét parancsolólag követelték. Világbankok bukása remegtetette meg Európa gazdasági életét és jelezte, hogy az u. n. békeszerződések által teremtett hazug helyzetek alatt megrendült a föld. Pedig akkor még nem is gondoltunk arra, hogy a gazdasági összeomlás olyan általános lesz és a válság rombolása olyan gőzerővel fog működni, mint ahogy tényleg történt. Mindez erős hatással volt a Diákjóléti és Diákvédő Iroda fel-

adatainak, ill. a hozzáfordulók számának megszaporodására. Bankzárlat, tisztviselői illetményleszállítás, az ösztöndíjaknak számban és összegben nagymértékű és váratlan csökkentése, később egyes autonomus intézményeknél (közigazgatás, felekezeti iskolák stb.) az alkalmazottak pontatlan fizetése, a váratlanul állás nélkül maradt szülők kétségbeejtő helyzete, megszállott területekről való hallgatóinknál a pénzátutalások lehetetlensége, — hogy csak épen a főbb jelenségeket említsük, egyidejűleg a tandíjmentesség és vizsgadíjmentesség kereteinek rendkívüli megszorítása, az intézeti javadalmak csökkentésével kapcsolatosan a laboratoriumi díjak szigorúbb kezelése, — mindezek hozzájárultak ahhoz, hogy az Irodánkhoz fordulók száma megnövekedjék. Megnövekedjék olyanokkal is, akik addig inkább adakoztak, mint kértek. Vegyük hozzá azt a lelkiállapotot, melybe épen az utóbbiak közül sokan kerültek soruk váratlan és önhibájukon kívüli változása miatt, s amely állapotban legalább a vigasztaló és erősítő szóra ugyancsak rászorultak. Különösen tekintettel kellett lennünk az ilyenekre akkor, ha az illetőkre egyetemi tanulmányaik előrehaladottabb idejében, esetleg közvetlenül azok befejezése előtt zúdult a csapás. Ha ezeknek épen a küszöb előtt meg kell szakítaniok tanulmányukat, nemcsak félbemaradt emberek lesznek, hanem lelkükben olyan elkeseredés üthet tanyát, mely igen könnyen lehet nagyon rossz tanácsadó.

Az általános gazdasági leromlás következménye tehát az, hogy az Irodának nemcsak fokozottan kellett szolgálnia, hanem — másfelől — a társadalom részéről sem számíthatott a múltban megszokott támogatásra. Az eleinte inkább csak megijedt, de később valóban alaposan megtépzott „gazdagok“ és „jómódúak“ annyira igénybevétték, hogyha mégis adtak, azért sokszoros hála illeti őket; ellenben igen nehéz volna a viszonyok ismerete mellett szemrehányással illetni őket, ha adakozó készségük megcsökkent.

Károsan befolyásolta a gazdasági összeroppanás azok *ítéletét is*, akik támogatást kértek tőlünk. Elég gyakori az olyan eset, hogy a váratlan gazdasági csapás által érintett szülő és gyermeke, túlzottan egocentrikus álláspontjukon helyzetüket a valóságnál pesszimistikusabban ítélik meg.

Nemesebb forrásból fakad azok törekvése, akik nehezebb viszonyok közé jutott szülőiket mentesíteni szeretnék a maguk taníttatási költségei alól. Nem épen azért, mintha azok semmit sem fordíthatnának erre a célra, hanem, mert „van szegényeknek a nélkül is elég gondjuk a mai megnehezedett viszonyok közt!“ Bizonyára tiszteletreméltó az ilyen törekvés a jó gyermek részéről, de mi mégsem tudjuk teljes mértékben méltányolni. Nem pedig azért, mert az ilyen esetleg a megélhetés

elemi lehetőségétől fosztaná meg sokkal szegényebb társát. Különben sem eszményünk az a szülő, aki túri, hogy a köz teljesen megfossa a gyermekéről való gondoskodás jogától. Már pedig az, aki túri, hogy gyermekének minden szükségletéről más gondoskodjék, ezt teszi. Véleményünk szerint a szülőnek nemcsak kötelessége, de joga is, hogy maga gondoskodjék kis-korú gyermekéről. A köznek csak akkor van joga közbelépni, mikor a szülő nem tud olyan módon gondoskodni gyermekéről, mint az gyermeke és a közérdek szempontjából kívánatos. Ha a gyermek tehetséges, megfelelő kiképzetése tehát a köz szempontjából hasznosnak ígérkezik, de a szülő azt megadni nem képes, — a köznek természetesen segítségére kell lennie a szülőnek ilyen gyermeke megfelelő kiképzetésében. De csak segítenie kell; nem veheti át teljesen a gyermeket azzal, hogy minden terhet és gondot magára vállal. *A legszegényebb szülőnek is meg kell, hogy maradjon az az erkölcsi értéke, hogy gyermekéért verejtékezett.* Enélkül maga mondott le a gyermekével szemben meglevő természetes jogáról, ami erkölcsi szempontból igen szomorú dolog lehet. — Mindez nem vitatható. Épen olyan kevésbé kétséges másfelől az, hogy az árvákkal, elsősorban a hadiárvékkal szemben, kiknek apja a közért halt meg, ennek a közösségnek fokozott gondoskodással kell lennie. Tehát minden lehető támogatást nyújtania kell azok számára. A lehetőség és a józan megfontolás mértékéig, vagyis addig, amíg az a gyermeknek javára szolgál.

Nem hiányzik az ifjúság köréből sem, épenúgy, mint a felnőttek életéből a *segély-halmazok* típusa (ad analogiam: álláshalmazások) sem. Az ellenük való védekezés sikeres eszköze az ifjúság megsegítésével foglalkozó intézmények alább ismertetendő együttműködése. — Nem ritka az sem, hogy egyesek, akik *másképen is elő tudnák teremteni* az okvetlenül szükség esetet, csupa kényelemszeretettől fordulnak az Irodához.

Az elmondottakhoz hasonló ítéletmeghibbanások és kisebb-nagyobbfokú önzések sora és változata kimeríthetetlen. Az esetek túlnyomó többségében higgadt felvilágosításra az illető a helyes kerékvágásba is billen. Végeredményében tehát ezek az esetek nem súlyosak, de mindenesetre jellemzők. Sokkal súlyosabb tény az, hogy az elmúlt tanévben, melyről ez a jelentés szól, egyetemünk hallgatóságának harmadrésznél több *valóban rászorult* Irodánk anyagi támogatására, s további 20% vette igénybe erkölcsi támogatásunkat a legkülönbözőbb ügyekben, melyeket itten, mivel épen nem ritka köztük a véresen komoly és szomorúan életbevágó, még általánosságban sem kívánunk jellemezni.

Az, amit fennebb elmondottunk, általában senki előtt sem lehet ujság, aki az elmúlt esztendőben tudatosan figyelte az

életet. Künn az életben ugyanezek a jelenségek kergetik egymást, ugyanezek a típusok tülekednek az előnyért. Az egyetemi ifjak élete kicsinyített mása apáik életének: ott is, itt is főtenyező a jótörekvésű, becsületes gondolkozású, megsegítésre érdemesek nagy-nagy tömege, s csak kivétel a mindenáron előnyhöz jutni akaró. Névszerint ismerünk támogatásra szoruló és érdemes ifjakat, akik háromszor-négyszer eljöttek az ajtónkig, s onnan visszafordultak, mert attól féltek, hogy kérésükkel esetleg náluknál jobban rászorulókat károsítanak meg. Természetesen az ilyet sem helyeselhetjük fenntartás nélkül: Irodánk azért van, hogy segítsen a rászoruló érdemeseken; s ha visszautasítja azokat, akik akkor is kérnek, ha nem feltétlenül vannak ráutalva, annál szívesebben kezdeményezi is — ha kell — a segítsést olyanokkal szemben, akikről megtudja, hogy csupán a túlszigorú önmegítélés tartja vissza őket a hozzáfordulástól, holott arra minden okuk és jogcímük megvolna.

Mindezeket csak azért mondtuk el, mert ez a helyzet, s ezek indokolják azokat az eszközöket, melyeket a segélyek adományozásánál alkalmaztunk. Törekvésünk az volt, hogy minden valóban segítésre szoruló és arra érdemes ifjú lehetőség szerint megkapja azt a támogatást, mellyel a magyar nemzeti társadalom és közélet hasznos munkásává képezheti ki magát. Minthogy azonban eszközeink nagyon korlátozottak voltak, vigyáznunk kellett arra is, hogy a megsegítésben egyesek, akiknek sem önérzete, sem belátása nem olyan erős, hogy önzését legyőzhethé, ne juthassanak mások rovására jogtalan előnyökhöz.

Városunkban több olyan intézmény van, mely legalább egyebek közt egyetemi hallgatókat is támogat. Első helyen kell említenünk az ifjúsági internátusokat (Horthy-kollégium, Szent Imre-kollégium, a Népies Irodalmi Társaság internátusa, mely ezzel az évvel, sajnos, megszűnik, a Kath. Növédőegyesület Szent Erzsébet Leányotthona), a DMKE-t és a Délvidéki Otthont, az Erdélyi Férfiak Egyesületét; ezt követik az egyházközségek és az ifjúsági egyesületek. Világos, hogy ha Irodánk nemcsak látszólagos, hanem komoly és hasznos eredményeket akar elérni, mindezekkel karöltve kell dolgoznia, mert csak így érhető el az, hogy a segélyezés az emberi lehetőség határában belül igazságos legyen. Az együttműködés megvolt már a múltban, s tökéletesítésére állandóan törekszünk. Ebben az évben ezt az együttműködést mondhatni hiánytalanul teljessé sikerült fejlesztenünk az alább említendő Mensa Academica- (Publicá)-val, a Horthy-kollégiummal, a Szent Imre-kollégiummal, a DMKE-vel és a Délvidéki Otthonnal, a belvárosi róm. kath. Egyházközséggel, a Polgáriiskolai Tanárképző Főiskola igaz-

gatóságával, s egy ideig az Izraelita egyházközség jótékony-sági szervével.

A Horthy-kollégium és a Mensa Academica Felügyelő-bizottságának, a DMKE igazgatóságának tagja, az Erdélyi Férfiak Egyesülete itteni csoportjának elnöke az Iroda elnök-professzora, tehát az ezek által nyújtott mindenféle állandó segély odaítélésénél jelen van; időközi segélyek adományozásánál pedig kikéri ajánlását és értesíti a segély odaítéléséről. — A DMKE és a Délvidéki Otthon a megállapított segélyeket Irodánknek adja át, s mi fizetjük ki az illetékeseknek. — A Szent Imre-kollégiumból rendszeres segélyért folyamodók kérvényeit az intézet praefectus ura gyűjti össze, s az odaítélés közösen történik. — A belvárosi róm. kath. Egyházközséghez folyamodók kérvényeinél, amikor világi elnökként *Muntyán István* úr Öméltósága vezette az ilyen ügyeket, az volt az eljárás, hogy minden oda folyamodó egyetemi hallgató kérését az Iroda elnöke véleményezte, s az engedélyezett összeget is nekünk adták át kifizetésre. Itt kell őszinte hálával és köszönettel megemlékeznem erről a minden legkisebb zökkenő nélküli együttműködésről, mely ifjúságunk ügyének olyan javára vált. Az Öméltósága távozása utáni időben néhai *Bezdán József* plébános úr Öméltósága és dr. *Balogh István* lelkész úr támogatták ifjúságunkat. Minden törekvésünk az lesz, hogy az új egyházközségi vezetőséggel is megtartsuk az áldásos együttműködést, s bizonyára nem lesz eredménytelen a törekvésünk. — A Horthy-kollégiumban lakók a kollégium igazgatójától kapták meg a támogatást, kinek erre a célra az Iroda bizonyos összeget átadott; ezen felül csak a kollégium igazgatójának tudtával, ill. ajánlására nyújtott az Iroda otllakóknak támogatást. — A Polgáriiskolai Tanárképző Főiskola hallgatói csak az Igazgatótanács elnökének ajánlásával jöhetnek támogatásért hozzánk. — Az Izraelita hitközség jótékony-sági szerve, elnökének, Bokor Adolf úrnak haláláig mindazoknak az izr. vallású egyetemi hallgatóknak nyújtott támogatást, kiket Irodánk ajánlott.

Az ifjúsági egyesületek közül a MEFHOSZ, a CSABA és a MIEFHOE kapcsolódtak bele teljesen az együttműködésbe. A CSABA vezetősége a hozzáérkező folyamódásokat véleményezéssel terjeszti az Irodához, a MEFHOSZ ruházati cikkeket adott át kiosztásra, a MIEFHOE pedig a tagjai számára megszavazott összeget juttatta hozzánk kiosztás végett. — Némelyik ifjúsági egyesület bizonyos összeget kért tagjai támogatására, hogy azt ő ossza ki. Mivel ez az eljárás merőben ellenkezett volna fennebb ismertetett törekvéseinkkel, kívánságukat nem volt módunkban teljesítenünk. Ellenben nem zárkóztunk el attól, hogy azoknak az ifjúsági alakulatoknak, melyek erre

a célra eddig is kaptak, szerényebb összeget bocsássunk rendelkezésükre adminisztrációs költségekre. Azt tartanók azonban helyesnek, ha ezek az alakulatok valamely más tételből, pl. az ifjúsági egyesületek céljára szedett díjakból nyernének erre a célra támogatást. Abban u. i. mindenki egyetért, hogy az ifjúsági egyesületekre szükség van; nem tagadják ezt azok sem, akik egyébként bizonyos reformokat szükségesnek ítélnék. Az is egészen természetes, hogy az egyesületeknek helyiségeik legyenek és örvendetes, ha a helyiségeket minél csinosabban, ízlésesebben igyekeznek bebútorozni; tiszteletre és támogatásra méltó törekvés az is, ha zászlót akarnak maguknak szerezni. De meggondolandó, hogy szabad-e ezekre a célokra — mia! — olyan garasokat venni igénybe, melyek egyetemi hallgató-társaik legégetőbb szükségletei fedezésére sürgősebben kellenének.

Mindesetre üdvös volna és erre törekedni is fogunk, hogy az összes ifjúsági alakulatok épenúgy, mint az egyházak és általában az egyetemi hallgatókat támogató intézmények és magánosok, a fennebb említett módon támogassák az Irodát munkájában, vagyis a tagjaik megsegítésére szánt összegek kiosztását az Irodára bizzák. Az ifjúsági szervezetekre az a feladat vár, hogy mindent elkövessenek olyan erkölcsi légkör megteremtésére az ifjúság körében, hogy mint egy nagy család tagjai közt, az egymás rovására való minden jogosulatlan előnyszerzés, másfelől a rászoruló és érdemes családtag sikerével szemben minden irigység, már csirájában lehetetlenné tétessék. Mi mindenesetre arra törekszünk, hogy a család közös vagyonából minden családtagnak előteremtsük azt, amire mulhatalanul szüksége van. Az igényeket azonban a mai súlyos időkhöz kell mérni, s a családtagoknak is kötelességük minden fölülük telhetőt elkövetniök a maguk erején való megállásra. A Diákjóléti és Diákvédő Irodát anyagi szempontból úgy kellene tekinteniök, mint ultima ratiót, melyhez akkor fordulnak, mikor minden más tisztességes lehetőséget eredménytelenül kíséreltek meg; nem pedig úgy tenniök, mint azt sokan szokták, hogy előbb az Irodához fordulnak, lehetőleg nagyraszabott igénylással (hogy legyen miből alkudni!), s csak amikor itt megteremtették az állapot, akkor fordulnak a szülőkhöz, stb.

Mint új elnök, szükségesnek ítélem a fentieknek, mint működésemben vezető szempontoknak ismertetését. Megvalósításukra igyekeztem; minden hozzám fordulót alaposan meghallgattam, írásait tanulmányoztam, s ha szükségesnek láttam, tanárainál és másutt is tájékoztam.

Az 1931—32. tanévi anyagi forgalmunk a következő volt:

Bevételek:

előző évi maradványból	—	—	—	—	—	99·08	P
pénzbeli adományokból	—	—	—	—	—	40361·17	„
egyetemi ifjúsági járulékokból	—	—	—	—	—	15726·—	„
visszafizetett kölcsönökből	—	—	—	—	—	9897·66	„
rövid lejáratú kölcsönökből, letétekből és egyéb címenen	—	—	—	—	—	10319·40	„
						Összesen:	76403·31 P

Kiadások:

élelmezési segélyekre	—	—	—	—	—	4398·20	P
lakbérsegélyekre	—	—	—	—	—	3123·60	„
ruházati segélyekre	—	—	—	—	—	1597·70	„
tan- és vizsgadíjsegélyként	—	—	—	—	—	27041·39	„
tankönyvekre	—	—	—	—	—	674·46	„
gyógykezelési segélyekre	—	—	—	—	—	446·69	„
úti segélyekre	—	—	—	—	—	1563·49	„
kamatmentes kölcsönökre	—	—	—	—	—	27789·40	„
jutalom ill. munkadíjakra	—	—	—	—	—	1795·74	„
ifjúsági egyesületeknek	—	—	—	—	—	181·—	„
nyomtatvány és írószerekre	—	—	—	—	—	778·82	„
portóköltésekre	—	—	—	—	—	105·10	„
átmeneti kölcsönök, letétek visszafizetésére	—	—	—	—	—	7003·50	„
kisebb kiadásokra	—	—	—	—	—	236·—	„
maradvány, átvive az új tanévre	—	—	—	—	—	668·31	„
						Összesen:	76403·31 P

A pénzbeli adományok részletezése:

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumtól	—	—	—	—	—	29600·—	P
Darányi Gyula dr. prof. úr adománya	—	—	—	—	—	50·—	„
DMKE és Délvidéki Otthon együttes adom.	—	—	—	—	—	4232·—	„
Fógel József dr. prof. úr adománya	—	—	—	—	—	60·—	„
Ilosvay Lajos dr. ny. áll. titkár úr adom.	—	—	—	—	—	40·—	„
Jog- és áll. tud. Kar adománya az 1930—31. tanévi kari kassza 10%-a címén (200 P előleg levonásával)	—	—	—	—	—	403·34	„
Jog- és áll. tud. Kar adománya előlegül az 1931—32. tanévi kari kassza 10%-ára	—	—	—	—	—	200·—	„
Jog- és áll. tud. Kar adománya jogszigorlók szigorlati segélyeire	—	—	—	—	—	781·20	„
						Átvitel:	35366·54 P

	Áthozat: 35366·54 P
Lagemann Walter bölcsészettud. kari vendég-hallgató látogatási díja — — — —	15·30 „
M. Cornisch dr. főtisztelendő úr adománya	197·83 „
Mester János dr. prof. úr adománya — —	50— „
MEFHÖE-től izr. hallgatók vizsgadíjsegélyeire — — — — — — — —	205— „
Nagy András joghallgató adománya — —	2— „
Szatmáry István gyógyszerész úr adománya	10— „
Szeged-belvárosi r. kath. Egyházközség adom.	769·50 „
Szeged-Csongrádi Takarékpénztár adománya	150— „
Szegedi Közjegyzői Kamara adománya —	150— „
Szent József Akció adománya — — — —	300— „
Széll Gyula dr. ügyvéd, kormányfőtanácsos úr adománya — — — — — — — —	10— „
Egyetemi tudománykarok tanárainak I. és II. tanfélévi adományai — — — — — —	2400— „
Tanárvizsgáló Bizottságtól vizsgadíjmegtérítés címén — — — — — — — —	180— „
Vargha László RT. vezérigazgató úr gyűjtése	50— „
Vargha László RT. vezérigazgató úr adom.	400— „
Várnay Dezső vezérigazgató úr adom. — —	5— „
Veress Elemér dr. Rector Magnificus úr adom.	100— „
Összesen:	40361·17 P

Természetbeni adományokat kaptunk:

A népjóléti m. kir. Miniszter úr adománya a 191.314—1931. VII. a. sz. rendelettel: *25 ölt. saccó ruha, 25 pár férfi cipő és 25 pár női cipő.*

Dr. Buday Árpádné egyetemi tanárné adománya: *1 pár új férfi cipő.*

Dr. Förster Aurél prof. úr adománya: *1 drb. haszn. téli-kabát és 1 ölt. férfi ruha.*

Vargha László RT. vezérigazgató úr gyűjtéséből: *4 ölt. haszn. férfi ruha és 3 drb. nadrág.*

Vargha László RT. vezérigazgató úr adománya: *2 ölt. haszn. férfi ruha és 1 drb. nadrág.*

A MEFHOSZ Szegedi Csoportja kiosztás végett átadott a népjóléti m. kir. Miniszter úr adományából: *4 pár férfi cipőt és 2 ölt. férfi ruhát.*

Vogl Rezső úr, a Széchenyi Mozgóképszínház igazgatója által a tanév folyamán szegénysorsú egyetemi hallgatók részére adományozott össz. *321 drb. tiszteletjegy.*

Segélyezésben részesült:

Joghallgató és szigorló	— — — —	231	folyamodó
orvostanhallgató és szigorló	— — —	212	„
bölcsészettanhallgató ill. tanárjelölt	—	148	„
math.-term. tud. kari hallgató és tanárjelölt		96	„
gyógyszerészettanhallgató és szigorló	—	29	„
polg. isk. tanárképző hallgató	— — —	81	„
Apponyi-kollégista	— — — —	7	„

Összesen: 804 folyamodó

Tankönyvtárunk állománya az idén 76 kötettel 1897 műre gyarapodott, s 586 hallgató vette igénybe. A gyarapodásban benne van Dr. Kolosváry Bálint, Dr. Heller Erik és Ereky István kartársaink tankönyv-adománya. A tankönyvtárat vitéz dr. Széchenyi Sándor könyvtártsízt úr kezeli teljes megalézésre.

Mint a fenti felsorolásokból kitűnik, legtöbbet a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, pontosabban dr. *Ernszt Sándor* és dr. *Karaffiáth Jenő* miniszter, dr. *Szily Kálmán* államtitkár és dr. *Haász Aladár* min. tanácsos uraknak köszönhetünk. Egész évi bevételünknek majdnem 40%-át ők juttatták nélkülöző ifjúságunk gondjainak enyhítésére, sorsának elviselhetővé tételére. Az utalványozó leiratokból minden alkalommal az ifjúság, sorsa iránti meleg érdeklődés, atyai gondoskodás sugárzik, s mi csak elemi kötelességünket teljesítjük, mikor azért érzett és minden alkalommal kifejezett őszinte hálánkat ezen a helyen is megismételjük. Illesse hálás köszönetünk a volt népjóléti minisztérium illetékeseit, elsősorban *Pettkó-Szandtner Aladár* államtitkár és *Fekete Béla* min. tanácsos urakat azért, hogy a kimutatásban jelzett ruházati cikkeket ifjúságunk számára rendelkezésünkre bocsátották. De hálásak vagyunk a minisztériumnak azért is, mert egy nagyon szegény tüdőbeteg hallgatónkat, kinek sorsa már reménytelennek látszott, közbenjárásunkra szanatóriumi ápolásban részesítette; az illető ma már teljesen jobban van, s bizonyára örökre hálás lesz élete megmentéséért.

A *DMKE* és a *Délvidéki Otthon* adományaival lépést tartott a szükségletek növekedésével, amennyiben ebben az évben majdnem 24%-kal nagyobb összeget fordított hallgatóink segélyezésére, mint a múlt évben. Ha tekintetbe vesszük, hogy a *DEFHÉ*-nek is hajlékot, még pedig kellemes, meleg hajlékot ad, még kell állapítanunk, hogy értékes és céltudatos módon felel meg az új viszonyok közt is, vállalt feladatának, a magyar

jövendő ígéreteseinek istápolásában. És ami különösen felemelő jelenség, a két intézmény nagyszámú vezetőségének minden tagja, minden alkalommal őszintén lelkén viseli a kérdést. Úgy, hogy amikor dr. *Somogyi Szilveszter*, dr. *Horger Antal*, dr. *Buócz Béla*, *Unterreiner József* és *Török Sándor* uraknak, mint ez intézmények vezetőinek szívből jövő köszönetet mondunk, ez a köszönet szól azok minden tagjának. mert tudjuk, hogy ebben a kérdésben mindnyájan egyek.

Dr. *Somogyi Szilveszterné* Öméltósága jóságos gondosága révén ezidén is megkaptuk a magunk részét a Szent József Akció jövedelméből, ami által csak fokozódik eddig is mélyen érzett hálánk.

Új jótevőnk *Vargha László* rt. vezérigazgató úr, aki nemcsak maga adományozott pénzt és ruhát, hanem gyűjtött is számunkra mindkétfélét; az ő adományából volt módunkban néhány értékes jogi szemináriumi dolgozatot megjutalmaznunk. Jólesik minden alkalommal kifejezett hálánkat is megismétel-nünk.

A Szeged-Csongrádi Takarékpénztár adományáért dr. *Kozma Ferenc* vezérigazgató, kormányfőtanácsos urat, a MEFHOSZ tb. tagját, a Szegedi Közigazgatói Kamara adomá-nyáért dr. *Jedlicska Béla* elnök urat illeti hálás köszönetünk.

Jólesik megemlékeznünk arról, hogy két volt hallgatónk (Nagy András és Szathmáry István) azzal hálálta meg az Irodától nyert támogatást, hogy a kamatmentes kölcsönt kamattal fizette vissza. Kívánatos volna, hogy példájukat minél többen kövessék, mert — bármit mondanak a pesszimizmusra hajlók — a jövő legbiztosabb záloga a hála gyakorlása.

A *Széchenyi Mozgóképszínház* igazgatósága minden új darab bemutatásához 5 drb. ingyenjegyet engedélyezett az Irodánk által kijelölt hallgatóknak. A *Városi Gőzfürdő* igazgató-sága viszont korlátlan számú kedvezményes (24 fillér) fürdő-jegyet bocsátott rendelkezésünkre. Kedves kötelességünk, mely-nek őszinte készséggel teszünk eleget, hogy ifjúságunk hálás köszönetét tolmácsoljuk.

Az egyetem tanári testülete, mint minden évben, az idén is testületileg járult hozzá a Diákjóléti Iroda költségeihez. — Külön kell megemlékeznünk arról, hogy a jog- és államtudo-mányi Kar a kari pénztár bevételeinek 10% -át juttatta Irodánk céljaira, s ugyancsak nekünk utalta át kifizetésre az engedé-lyezett szigorlati segélyeket. — Hasonlóképen járt el a Közép-iskolai Tanárvizsgáló Bizottság olyan esetekben, mikor a se-gélyre méltónak bizonyult vizsgázó Irodánktól kapott vizs-gadíj-kölcsönt. Néhány tanártársunk, kiket a felsorolásban név-szerint megemlítünk, a testületi adományon felül, külön ado-

mánnyal is támogatásunkra jött. — Úgy ők, mint a többi, a felsorolásban név szerint említett jötevők fogadják ezúton is hála-
lánk kifejezését.

Egyetemünk Tanácsa természetesen éber figyelemmel kísérte Irodánk működését és mindenben a legmesszebbmenően támogatta azt. Különösen dr. Veress Elemér e. i. Rector Magnificus úr volt eléggé meg nem hálálható segítségünkre éppen olyan esetekben, mikor legnagyobb volt a szükség. Elsősorban Ő, de az Egyetemi Tanács minden tagja őszinte hála-
ra kötelezett bennünket. Épenúgy, mint a tanári testület minden tagja, akilhez bármiféle kéréssel fordultunk hallgatóságunk érdekében; pedig alig van olyan, akilhez ne fordultunk volna.

Irodánk elnökprofesszorának régi kedvenc gondolata *orvosi rendelőintézet* létesítése az ifjúság részére. Mintául a műegyetem hasonlócéjú intézményét tekintenők, mely nemcsak a hozzáforduló beteg ifjakat kezelné, hanem minden év elején és végén kötelező vizsgálat alá vonna minden hallgatót, s megfelelő tanácsokkal látna el mindenkit egészségének megóvására. Szóval az ifjúság közegészségügyét látná el, minden vonatkozásban. Minden okunk megvolt arra a reményre, hogy ezt a fontos intézményt az egyetemi építkezésekkel kapcsolatosan megvalósíthatjuk. Ez a reményünk a gazdasági válság hirtelen kitörése miatt, mely az építkezések szüneteltetését parancsolja — legalább egyelőre — nem teljesülhet. Annyit azonban, amennyi az adott viszonyok közt megvalósítható, az Orvostudományi Kar eléggé meg nem hálálható készségéből mégis sikerült elérnünk.

Tudni kell, hogy klinikáink nyilvános rendelésein eddig is korlátlanul megjelenhettek hallgatóink, s ott megfelelő orvosi kezelésben és tanácsokban részesültek. Az sem kétséges, hogy az Orvostudományi Kar minden tagja, a professzoroktól a gyakornokokig, szívesen segített a hozzáfordulókon. Nem szükséges részleteznünk az okokat, melyek miatt ez a megoldás az egyetemi hallgatók szempontjából mégsem látszott mindenben megfelelőnek, s a kérdést más módon kellett rendezni. Aztán meg gondoskodni kellett az olyan betegek ellátásáról is, akiknek állapota nem engedti meg a nyilvános rendeléseken való megjelenést; köztük gyakran lehetnek olyanok, kiknek anyagi helyzete általában lehetővé teszi, hogy orvost hívjanak és díjazzák, de pillanatnyilag ennek nem tudnának eleget tenni. — Végül megoldandó volna hasonló okokból a gyógyszerrel való ellátás kérdése.

Az Orvostudományi Kar jóvoltából az orvosi kezelés kérdését sikerült igen megnyugtatóan, viszonyaink közt mondhatni kitünően megoldani. Minden klinikán akadt 1—2 orvos, aki

meghatározott időpontban díjtalanul rendel fennjáró beteg egyetemi hallgatóknak. És pedig:

<i>Nőgyógyászat:</i>	<i>Dr. Berecz János ny. r. tanár úr.</i>
<i>Belgyógyászat:</i>	<i>Dr. Ajtay Gyula,</i> <i>Dr. Berkessy László tanársegéd,</i> <i>Dr. Lajos Sándor gyakornok urak.</i>
<i>Bőrgyógyászat:</i>	<i>Dr. Kolb Endre.</i>
<i>Fogászat:</i>	<i>Dr. Szabó Miklós,</i> <i>Dr. Treer József magántanár úr.</i>
<i>Fül, orr, gége:</i>	<i>Dr. Falta László tanársegéd urak.</i>
<i>Ideggyógyászat:</i>	<i>Dr. Tokay László.</i>
<i>Sebészet:</i>	<i>Dr. Troján Emil és</i> <i>Dr. Kirschbaum Jenő tanársegéd urak.</i>
<i>Szemészet:</i>	<i>Dr. Fejér Gyula tanársegéd úr.</i>
<i>Urologia:</i>	<i>Dr. Karácsonyi Aladár tanársegéd úr.</i>

Az Orvostudományi kar a kérdés megoldáshoz juttatásával, a feladatot vállaló urak abbéli készségükkel őszinte és mélységes hálára kötelezték le ifjúságunkat, melynek képviselőiben Irodánk siet annak kifejezésével.

Nem kísérte hasonló siker a *gyógyszerellátásra* vonatkozó törekvéseinket. Szerettük volna, ha a szegény egyetemi hallgatók részére a felsorolt orvosok által előírt gyógyszereket a Diákjóléti és Diákvédő Iroda utványára az Egyetemi Gyógyszertár önköltségi áron készíthette volna el. Arra számítottunk, hogy az illetékes minisztériumok hozzájárulását megnyerhetjük. Mivel azonban az Egyetemi Gyógyszertár ezt a munkatöbbletet csak úgy vállalhatta volna, ha erre a célra, mintegy évi 2400 P költséggel külön munkaerő engedélyeztetik, ami a mai viszonyok mellett reménytelennek és a költség a kedvezményel arányban nem állónak látszik, — ettől a megoldástól el kellett tekintenünk. Megkeresést intéztünk a helybeli gyógyszerésztestület vezetőségéhez bizonyos kedvezmény engedélyezése iránt, egyelőre azonban nem kaptunk választ. De még mindig reméljük, hogy bizonyos kedvezményt mégis csak sikerül kieszközölnünk szegénysorsú hallgatóink számára.

Az Iroda szeptember 1-től június 30-ig, az ünnepnapok kivételével mindennap 8-tól 2 óráig állott a hozzáfordulók rendelkezésére. Az elnök-professzor mindennap legalább egy, rendszeren két, forgalmasabb (beiratkozások, vakáció előtti és utáni napok) időszakokban több órát töltött az Irodában, minden kérest maga hallgatott meg és intézett el érdemileg.

Az a tény, hogy az iktatott ügyek száma pontosan 3001, a pénztári napló tételszáma: 3498 volt, csak sejteti az adminisztráció méreteit. Vegyük hozzá a fürdő és mozgósínházi jegyek kiadását, a diáksegélyző bélyegek eladását és elszámo-

lását, a különféle adományokról az adományozók számára készült külön elszámolásokat, a segélyek, kölcsönök és törlesztések nyilvántartását. Mindezt a valóban hatalmas munkát, hozzászámítva a mindenféle elgondolható felvilágosítás-kérést, — mind *Kerner Irma* kisasszony, az iroda vezetője látta el lelkiismeretesen és pontosan. Csak azokban a nagyon forgalmas időszakokban, mikor már a délutáni és estéli órákban való munkával sem lehetett a napi forgalmat lebonyolítani, kapott segítséget dr. *Párducz Mihály* egyet. díjtalan demonstrator úr személyében.

II.

A Mensa Academica (Publica) működése.

Egyetemünk tanárainak egyrészénél állandó meggondolás és gyakori megbeszélés tárgya volt az ifjúság azon részének sorsa, mely nem tudván megfizetni még a kedvezményes kollégiumi ellátás költségeit sem, ezért, vagy más okból (többször a rendelkezésre álló kedvezményes helyek elégtelensége miatt) nem tudott azokban elhelyezkedni. Lakást mégcsak tudtak maguknak biztosítani ezek is, de már az élelmezés körül nagyon komoly bajok voltak. Száznál több volt az olyan egyetemi hallgató, aki a Városi Népkonyhán étkezett, napi 40 fillért fizetvén az ebédért és vacsoraért. Nagy részükért ezt is a Diákjóléti és Diákvédő Iroda fizette, egészben vagy részben. Utóbbinak közbenjárására a városi hatóság és a népkonyhát vezető apácák azt is lehetővé tették, hogy külön helyiséget kaptak az egyetemi hallgatók. A „Városi” vagy „Szegény menza” ilyen módon az egyetemi hallgatók mintegy 5—8 százalékára nézve fontos szükségletet kielégítő „diákjóléti” intézménnyé lett. A hallgatók igénybe vették, a Diákjóléti és Diákvédő Iroda tőle telhetőleg támogatta az odaszorultakat.

Azt azonban, hogy ez a megoldás helyes és kielégítő volna, a viszonyok egyetlen ismerője sem hitte. Legkevesebbé volt ezen a véleményen az Iroda akkori vezetője, dr. Fögel József. Közölte megfigyeléseit tanártársaival, legelőbb dr. Kiss Alberttel, dr. Berecz Jánossal, dr. Ereky Istvánnal és dr. Huszti Józseffel, majd másokkal. A mind gyakoribbá és gyakorlatiasabbá váló megbeszélések nemcsak abban vezettek megegyezésre, hogy a helyzeten változtatni kell, hanem a megoldás módozatainak körvonalai is kezdtek kialakulni. Bizonyossá vált, hogy e célra szolgáló mindennemű alap hiányában, mikor a társadalom amúgy is nagyon igénybe van véve, az ifjúság jelentős részének ez a nagy kérdése csak az önszegély elve alapján oldható meg. Amint egyéb fontos és közös ifjúsági intézmények céljaira a beiratkozáskor minden egyetemi hallgató fizet bizo-

nyos összeget az u. n. mellékdíjak csoportjában, szedessék erre a célra is meghatározott összeg.

Az Egyetemi Tanács előtt az eszme egyik előharcosa dr. Kiss Albert, akkor a jog- és államtudományi Kar dékánja, képviselte az ügyet. Előterjesztésére az Egyetemi Tanács nemcsak elvileg fogadta el az eszmét, hanem mindjárt el is rendelte, hogy erre a célra minden beiratkozó hallgatótól 6—6 pengő szedessék.

Ilyen előzetes tárgyalások után Egyetemünk Tanácsa 1931. március 4-iki V. rendes üléséből hivatalosan megalakította a Mensa Bizottságot, kikiüldve annak tagjait azokat, akik a kérdéssel eddig is foglalkoztak. Névsoruk a következő: dr. Berecz János, dr. Buday Árpád, dr. Ditrói Gábor, dr. Ereky István, dr., Fögel József, dr. Fröhlich Pál, dr. Györffy István, dr. Horger Antal, dr. Huszti József, dr. Jeney Endre, dr. Kogutowicz Károly, dr. Szentpétery Zsigmond, dr. Széki Tibor és dr. Kiss Albert ny. r. tanárok.

A Bizottság felhatalmazást kapott arra, hogy szükség esetén más tagokkal is kiegészítse magát. Megbízatása pedig az volt, hogy a Mensa Academica (publica) kérdését a rendelkezésre álló anyagi eszközök keretében, mielőbb igyekezzen tető alá juttatni. A bizottság megalakulván, elnökkül dr. Kiss Albert és dr. Berecz János urakat választotta.

Az ügy most kezdett csak igazán bonyolódni: helyiség, berendezés, az élelmezés mikéntje (házikezelés vagy bérlőrendszer legyen?) mind nehéz, egymással szorosan összefüggő s főleg súlyos anyagi vonatkozású kérdések. Talán mindez nem is lett volna olyan nehéz, ha a megoldás keresések, tervezetések közben ki nem tör a gazdasági válság. Augusztus utolsó, sőt szeptember első napjaiban is már-már azt hittük, hogy az intézmény megvalósítását el kell halasztanunk a második félév kezdetéig, s az első félévet az addigi módon tengődjük át. Félni lehetett, hogy ha amúgyis kevés pénzünket helyiségyszerzésre és berendezésre fordítjuk, nem tudunk megfelelni a gazdasági válság révén bizonyára fokozódó létszám kielégítésének. Ez az aggodalom második részében tényleg valóra is vált később, de hála Istennek a nehézségeket sikerült nagyrészt megoldanunk: a Horthy-kollégium Felügyelőbizottsága és Igazgatósága nagy önmegtadással helyiséget bocsátott rendelkezésünkre, s elvállalta az adminisztráció egy részét is; az Egyetemi Gazdasági Hivatal Élelmezési Osztálya pedig elvállalta az élelmezésszolgáltatást.

Szeptember elején így megoldatván a legnehezebb kérdések, a fennebb említett nagybizottság szeptember 17-iki ülésében megállapította az intézmény működésének alapelveit, s az intézmény ügyeinek abban a szellemben való vezetésére há-

romtagú végrehajtó-bizottságot küldött ki, melynek tagjai: dr. *Berecz János* elnöklete alatt dr. *Fógel József*, a Horthy-kollégium igazgatója és dr. *Buday Árpád*, a Diákjóléti és Diákvédő Iroda elnökprofesszora.

Az étkezés az első félévben szeptember 19-től december 20-ig, a másodikban január 20-tól május 31-ig tartott. Azok, akik komoly okból nem mehettek haza a félévi szünetre, valamint azok, akik vizsgálataik miatt kénytelenek voltak itt maradni a félévi szünet alatt, illetőleg az év végén, július 25-ig nyertek ételmezesést.

A napi étkezők száma átlag 250 volt; folyamodtak többen is, de a konyha szolgáltatási képességének ez volt a felső határa. Fájdalom, nem sok kilátásunk van arra, hogy a közeljövőben ezt a képességet lényegesen fokozhassuk. Azonban mindent el fogunk követni, hogy ennek a rendkívüli fontos és minden tekintetben bevált diákjóléti intézménynek ezt az egyetlen hiányát is elenyéztessük, vagy legalább csökkentjük.

Az étkezési (ebéd-vacsora) díj napi 80 fillér volt; már ez is kedvezmény, amennyiben csak a nyersanyag beszerzési árát teszi ki. Jelentős a kedvezményes díjért étkezők száma, mert arra törekedtünk, hogy senki arra utalt és arra érdemes ifjúnak ne kerüljön többre az ételme, mint amennyit a népkonyhai ételmezésért kellene fizetnie, részben a Diákjóléti és Diákvédő Iroda segélyéből. Az első félévben voltak: teljes díjat (havi 24 P) fizetők, továbbá féldíjat és negyeddíjat fizetők; a második félévben voltak háromnegyeddíjat fizetők is.

A Mensa Academica (publica) anyagi helyzetét és életének egyéb adatait az alábbiakban foglaljuk össze:

A) Pénztári forgalom:

<i>Bevétel:</i> (a már régebben meglevő pénzekkel —	59.297.— P
<i>Kiadás:</i> — — — — — — — — — —	49.592·63 P
	Maradvány: 9.705·22 P

A kiadási összegből ételmezésre fordítottunk 47.351·58 pengőt; a többi 2241·05 pengőt beruházásokra és a folyó kiadásokra volt szükséges.

B) Kiosztott segélyek.

I. félévben:

22 ingyenes havi	528— P
97 féldíjas havi	1164— P
42 $\frac{3}{4}$ díjas havi	756— P

II. félévben:

22 ingyenes havi	528— P
59 $\frac{1}{4}$ díjas havi	354— P
81 $\frac{1}{2}$ díjas havi	972— P
34 $\frac{3}{4}$ díjas havi	612— P

161 összesen havi	2448— P
Az egész félévre:	12240— P

196 összesen havi	2466— P
Az egész félévre:	12330— P

Ehhez járul az az 5000 P, melyet részben a Diákjóléti és Diákvédő Irodának, részben a Horthy-kollégiumnak térítettünk meg a tagjainknak részükről adott ételmezési kedvezmények fejében úgy, hogy ételmezési segélyre kereken: 30.000 pengőt fordítottunk.

Ezt az idén megtehettük, mert jelentős áthozatalunk volt a múltból; a jövőre azonban semmiesetre sem ilyen rózsásak a kilátásaink. Minden okunk megvan azonban, hogy Isten segítségével bizakodva nézzünk a jövő elé is.

Mint a kimutatásból kitűnik, a segélytipusok átcsoportosításával 35 emberrel többnek tudtunk kedvezményt adni, mindössze 18 P havi többlet kiadással. Az ételmezés ellen soha, semmennyi kifogást nem hallottunk, annál kevésbé fordult ilyenmel bárki a végrehajtó bizottság tagjaihoz. Ezért elsősorban a Gazdasági Hivatal Ételmezési Osztályát, illetőleg annak vezetőjét dr. *Mészáros Gábor* magántanár urat illeti köszönet, aki anynyira ment az előzékenységben, hogy orvosi rendelethez a rászorulóknak diétás kosztot adatott, s egyébként is igyekezett minden teljesíthető kívánságot figyelembe venni. Illesse köszönet a Horthy-kollégium Felügyelőbizottságát és Igazgatóságát, elsősorban dr. Fögel József ny. r. tanár urat azért, hogy a Horthy-kollégiumban hajlékot adott, s annak kényelmetlenségeit vállalta, valamint dr. Réffy Ernő kollégiumi gondnok urat, aki az ételmezési költségek elszámolásánál volt segítségünkre.

Az adminisztráció és ellenőrzés munkáját egyébként dr. *Bálint Alajos* tanársegéd és Dömötör Gyula szig. orvos urak végezték, igen szerény díjazásukkal arányban nem álló buzgalommal és hozzáértéssel. Lelkes munkájukért köszönet jár nekik.

Mindeneiket összefoglalva: Egyetemünknek ez a legújabb és legigazibb diákjóléti intézménye jelentőségével arányban egyáltalán nem álló, zajtalan külsőségek közt kezdte meg működését és ugyanolyan csendben működött nagy gyönyörűségére mindazoknak, akik foglalkoztak vele és akik érdeklődtek iránta. — Utóbbiak közt említsük meg dr. *gróf Klebelsberg Kunó úr Ónagyméltóságát*, aki szíves volt az étkező ifjúság közt megjelenni és az előtt az intézmény jelentőségét vázolni; továbbá dr. *Szily Kálmán* államtitkár úr Óméltóságát, aki minden köztünk való tartózkodása alkalmával élénken és melegen érdeklődött ez iránt is, s a helyiséget meg is látogatta. Nem mulasztottuk el köszönetünk tolmácsolását a megtisztelő érdeklődésért.

Mint a diákjóléti ügyeknek ezidőszerinti hivatalos vezetője, a Mensa Academica (Publica) jelentőségét abban látom, hogy: Ifjúságunk legszegényebb rétegéről gondoskodva, azt kiemelte a nyomortanyának, az inségakcióknak az intelligens ember lelkére nyomasztó, azt lefelé húzó környezetéből. Mint-

hogy tagjai nemcsak szegénységüket, hanem tanulmányi előmenetelüket is igazolni tartoznak, s nemcsak kedvezményt, hanem a teljes fizetéses helyekre felvételt is e szerint nyerhetnek, — minden okuk megvan arra, hogy erre a minőségükre büszkék legyenek.

Nem mulaszthatom el még annak a felemlítését, hogy ez a diákjóléti- és a szó szoros értelmében *diákvédő*-intézmény az utolsó percben jött létre: az elmúlt télen az inségakció olyan nagy tehertétellé vált a városi népkonyha számára, hogy diákjainkról aligha gondoskodhatott volna akárcsak annyira is, mint eddig. Alig lehet röviden elmondani, hogy milyen fontos ez az intézmény, s létezése milyen áldás úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben ifjúságunk jelentős részére.

Hála és köszönet illesse mindazokat, akik szerény eszközökkel, de sok-sok szeretettel és jóakarattal megteremtették!! Nekünk, kik működését közvetlenül figyeltük, megadatott a benne való gyönyörködés mindennapi jutalma.

Befejezésül legyen szabad ismételnem jelentéseink immár jelígeszerű zárószavait:

Isten áldása legyen jótevőinken, egyetemünkön és ifjúságunkon!

Szeged, 1932. július hó 1.